HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא אדון קרן מקרן. כדאמרן לעיל אלא קרן מרגל מקום שהחמיר עליו בשן ורגל אינו דין שנחמיר בקרן: **דיו לבא מן הדין להיות כנדון.** דסוף סוף מי אלא קרן ברה"ר לא משתכחת אלא ד ק"ו: **גמ' והא דיו דאורייתא הוא דסניא.** גבי י"ג מדות בתורת כהנים מדין

אני לא אדון קרן מקרן. לדבריהם קאמר להו דלדידיה ליתא ליה דיו היכא דמפריך ק"ו וא"ת מה לשן ורגל שכן הזיקן מצוי תאמר בקרן שאין הזיקו מצוי כ"כ דבחזקת שימור קיימי למ"ד פלגא נזקא קנסא ד ואין לומר מרשות לרשות גמרינן ומה רה"ר שהקיל בה לענין שן ורגל תחמיר בה לענין קרן רשות הניזק לא כל שכן דמ"מ שייך למפרך שפיר כדמסמע לקמן דבעי למילף כופר אלא בתם בחצר הניזק מנזקין דרגל ופריך מה לנזקי' דרגל שכן ישנן בתם וי"ל דלא פירכא היא דאין חומרא זו מועלת לחייבו ברה"ר והכי דייקינן ק"ו ומה שן ורגל שאין חומרות מועילות לחייבו ברה"ר (א) נ"ש כו' מ) ובפ"ק דזבחים (דף י.) גבי שוחט לשמה לזרוק דמה אלא לשמה דפסול מק"ו דשוחט חוץ לזמנו דכשר ופריך מה לחוץ לזמנו שכן כרת אע"פ שאין חומרא זו מועלת ד לחוץ לזמנו לפסול חומרא שהחמירה תורה שאני דכיון שהחמירה תורה חומרא זו החמירה חומרא אחרת וא"ת והיכי קאמרי רבנן דיו כל ק"ו כך הוא דבשביל חומרא אחריתי קטנה שיש בזה מה שאין בזה יש ליתן בחמור כל החומרות שבקל וי"ל כיון שהחומרא מעין הדין שאנו באין ללמוד שייך לומר דיו שפיר וא"ת בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לה.) אמר ותהא קבורת מת מצוה דוחה שבת מק"ו ומה עבודה שהיא דוחה שבת קבורת מת מצוה דוחה אותה שבת שנדחית מפני עבודה אינו דין שתהא מת מצוה דוחה אותה והשתא נימא כמו שאינה דוחה את העבודה אלא בשבת ואל תעשה כך אל תדחה שבת אלא בשבת ואל תעשה וי"ל כיון דגוף העבודה נדחית מפני קבורת מת מצוה אין לנו לומר שתהא ה חמורה ממנה בשום מקום:

ק"ו לשכינה י"ד יום. אור"ת משום דאמרינן ו) בהמפלת (נדה דף לא.) שהאב ואם נותנין בו כל אחד ה' דבריס והקב"ה נותן בו י' דבריס וי"מ דנקט י"ד יום כנגד שני הסגרות דאין הסגר פחות מז' ימים וכן מוכח בתוספתא דמסכת אבות ז):

והא האי תנא דלא דריש דיו. וכולהו מידחו ותימה דבפרק השואל (ב"מ דף לה.) פריך הניחא למאן דאית ליה דיו אלא למאן דליתא ליה דיו מאי איכא למימר ואף על גב דהתם לא מפריך קל וחומר ויש לומר דפריך למאי דס"ד מעיקרא להנך אמוראי:

מידי ולא ד"א כתיב. תימה דנימא דאהני ק"ו למגע ומשא לטומאה גופיה ואהני דיו לומר דלא מטמא אדם לטמא בגדים ובריס מסכת כלים ובסוף מסכת זבים משמע דש"ז של זב מטמא אדם לטמא בגדים וכ"ת לא שייך דיו לאחלק בטומאה שלא מצינו שום דבר שמטמא במשא שלא יטמא אדם לטמא בגדים הא לעיל (דף יח:) אמרינן כי האי גוונא לר"ט אהני ק"ו לנ"ש ואהני דיו למגופו ואע"פ שלא מצינו נ"ש מגופו וכן לקמן גבי מפך אומר אהני ק"ו לטומאת ערב ואהני דיו לטומאת ז' ואע"פ דלא מצינו דבר הנוגע במת שלא יטמא ז' ושמא יש לנו לאחלק דנ"ש ומגופו שני דבריס הן ואין זה לאחלאין וכן לקמן יש דבריס הנוגעים במת שאין להן טומאת ז' ואין נעשים אב הטומאה כגון אוכלין ומשקין וכלי חרס אבל הכא כיון שיש בו טומאת משא אי אפשר להיות לאחלאין וכן בפ"ק דפסחים (דף יח: ושם) יליפינן משקין הבאין מחמת ארץ ממשקין הבאין מחמת כלי ולא אמר דיו שיהיו שניים כמותם דלא מצינו דבר הנוגע בשרץ שלא יהא ראשון וא"ת ולימא דאהני ק"ו למגע לטמא אדם לטמא בגדים כרוקו ואהני דיו לאפוקי ממשא וי"ל הא נמי הוי לאחלאין דלא אשכחן מידי שמגעו מטמא אדם לטמא בגדים שלא יטמא במשא ואדרבה אשכחן מרכב בריש מסכת כלים שמגעו מטמא אדם ולא לטמא בגדים ומשאו מטמא אדם לטמא בגדים וא"ת ולימא אהני ק"ו למשא ואהני דיו לאפוקי מגעו שלא יטמא אדם לחודיה ולא לטמא בגדים שיהא דיו כמרכב הא נמי ליתא ולאו פירכא היא דמשא דלא כתיב ביה כלל ילפינן מק"ו ומגע דכתיב ביה לא נציא לכל דין מגע רוק מק"ו: **אלא האי תנא הוא.** והיי תנאי דאייתי פרק בתרא דנזיר (דף סו.) ותנא דמתני' דהתם קסבר ש"ז של זב מטמא במשא לא שייך לאתויי כלל הכא דהתם כולהו סברי דוקא קרוב לראייה זיבה מעת לעת או יומו מטמא ש"ז והכא נעי לאתויי תנא שיטמא במשא כל ז' בק"ו מרוקו וא"ת בפרק בנות כותים (נדה דף לד:) דקבעי רב יוסף דאייה לאשונה של מלורע מהו שתטמא במשא כו' ואמאי לא פשיט דמטמא במשא מק"ו מרוקו דטהור בטהור כמו קרי של זב דהכא וי"ל דבעיין דהתם לאו אליבא דרבי טרפון אלא אליבא דרבנן דאית להו דיו היכא דמפריך קל וחומר:

ועמדה הברייתא דלמגע לא צריך ק"ו, ולא גרע מגבורא טהור. וכי איצטריך ק"ו לאיתויי קירויו שלובה לטמא במשא, ואי דריש דיו למעוטי מלטמא במשא איפריך ק"ו, ומשום האי לא דריש האי תנא דיו, דסבר לה כר' טרפון. **ומאן האי תנא דשמעת ליה דאמר שכבת זרעו שלובה במגע ובמשא, לא ר' אליעז' ולא ר' יהושע, דתניא שכבת זרעו שלובה כו'.** ואפי' ר' יהושע דמטמא אינו מטמא אלא בימים שרואה בהן הזוב דחייש לצחצוחי זיבה. אבל זב בימי סיפרו, דליכא למיחש משום צחצוחי זיבה, לא.

לא אדון קרן מקרן אני אדון קרן מרגל ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברה"ר החמיר בקרן מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הניזק אינו דין שנחמיר בקרן אמרו לו דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הניזק חצי נזק: גמ' ור"ט לית ליה דיו והא דיו דאורייתא הוא [6] **דתניא מדרי ק"ו כיצד** [1] **ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים ק"ו לשכינה ארבעה עשר יום אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון** [3] **כי לית ליה דיו היכא דמפריך ק"ו היכא דלא מפריך ק"ו אית ליה דיו התם שבעה דשכינה לא כתיבי אתא ק"ו אייתי ארבסר אתא דיו אפיק שבעה ואוקי שבעה אבל הכא חצי נזק כתיב ואתא ק"ו ואייתי חצי נזק אחרינא ונעשה נזק שלם אי דרשת דיו אפריך ליה ק"ו ורבנן שבעה דשכינה כתיבי תסגר שבעת ימים ור"ט ההוא תסגר דדרשינן דיו הוא ורבנן כתיב קרא אחרינא** [2] **ותסגר מרים ור"ט ההוא דאפי' בעלמא דרשינן דיו ולא תאמר הכא משום כבודו של משה אבל בעלמא לא קמ"ל א"ל רב פפא לאביי והא האי תנא דלא דריש דיו ואע"ג דלא מפריך ק"ו דתניא קרי בזב מניין ודין הוא מה טהור בטהור טמא בטמא טמא בטהור אינו דין שיהא טמא בטמא וקא מייתי לה בין למגע בין למשא ואמאי נימא אהני ק"ו למגע אהני דיו לאפוקי משא וכי תימא למגע לא אצטריך ק"ו דלא גרע מגברא טהור איצטריך סד"א** [3] **מקרה לילה כתיב מי שקריו גורם לו יצא זה שאין קריו גורם לו אלא דבר אחר גרם לו קמ"ל מידי ולא ד"א כתיב ומאן תנא דשמעת ליה דאמר שכבת זרע של זב מטמא במשא לא ר"א ולא רבי יהושע** [7] **דתנן שכבת זרע של זב מטמא במגע ואין מטמא במשא דברי רבי אליעזר ורבי יהושע אומר** [8] **אף מטמא במשא** [9] **לפי שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא שאי אפשר בלא צחצוחי זיבה הא לאו הכי לא אלא האי תנא הוא דתנן** [10] **למעלה מהן זובו**

מסורת הש"ס

א) ב"ב קיח. זבחים סט:, ב) [נעיל יח:] (וש"נ), ג) ל"ל דמעיק, ד) [מזיר סו.], ה) [נדה כב.], ו) כלים פ"ל מ"ג, ז) ס"פ תמוה, ח) [ויקרא טו], ט) [שם], י) [שם], כ) [שם כב], ל) עיין ר"מ, מ) [ועיין תוספות קדושין ד: ד"ה מה לימה], נ) לשוחט חוץ לזמנו. כ"מ, ס) [שם משמע שהאב והאם נוטלין רק תשעה וכן הקב"ה ועי' בעין יעקב שם ל"ע קלא ועי' בתוס' ב"ב קיח. ובתוס' זבחים סט: ד"ה ק"ו וכפי מה לתוס' בשאלתות פרשה יתרו סימן נ"ו ל"ש], ע) [עיין מ"ש בתוס' ב"ב קיח. ד"ה ק"ו],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אי וכו' שאין חומרות מועילות לחייבו ברה"ר מועילות לחייב ברשות הניזק לחייב (קרן) נ"ש כו':

גליון הש"ם

תוס' ד"ה אני וכו' בפה"ד חבורה ממנה בשום מקום. עיין יבמות דף ז ע"א תוס' ד"ה ומה עבודה ובמהרש"א שם:

רבינו חננאל

מתני'. שור המזיק ברשות הניזק כיצד נגח וכו'. ור' טרפון לא דרש דיו, והא דיו דאורייתא היא דתניא מדרי ק"ו כיצד ואביה ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים, ק"ו לשכינה י"ד. אשכחן נמי בשחיטת קדשים פ' חטאת העוף בסופו, ולר' מאיר ליתי ליה דיו והא דיו דאורייתא הוא דכתי' ויאמר י"י אל משה ואביה ירק כו'. ואמרי', לעולם אית לר' טרפון נמי דיו היכא דלא מיפרך ק"ו, כגון נזיפת ד' שאין כתיב אפי' ד' ובא בק"ו מאביה שיש לו ז' והוא קל, דין הוא להיות לשכינה שהיא חמורה ממנו י"ד. יבא דין דיו לבא מן הדין להיות כנדון והוציא ד' מי"ד, נשארו ז', אהני ק"ו ללמד ד' לשכינה, כי האי גונא אית ליה לר' טרפון דיו. אבל היכא דמפריך ק"ו לגמרי לא דריש. ואיך מפריך הכא ק"ו, דדרשינן הכא מה מקום שהיקל על הרגל ברשות הרבים שהיא פטורה החמיר בקרן, שנ' וחצו את כספו, לא שנא רשות הרבים ולא שנא חצר הניזק לא, דלא גרעא רשות הניזק מרשות הרבים. מקום שהחמיר על הרגל ברשות הרבי' נזק שלם, אינו דין שנחמיר על הקרן ברשות הניזק נזק שלם. ואם תאמ' דיו לקרן ברשו' הניזק להיות כקרן ברשו' הרבי' חצי נזק, איפריך ק"ו, וחזר הדין לתחילתו, דהוא מקודם שנדין ק"ו ארקימ' חצי נזק דקרא אפי' ברשו' הניזק, דלא גרע מרשו' הרבי'. וראינו לרבותינו הגאונים פי' כך, ומה הרגל שהיא קלה ברשו' הרבים ושאינה חייבת נזק שלם חייבת ברשו' הרבי' חצי נזק צרורות א), ודכותה הקרן ברשו' הרבי' נזק שלם וממילא למדין קרן מקרן ב). ואמרו לו דיו לקרן ברשו' הניזק להיותו כקרן ברשו' הרבי, חצי נזק שהקרן ברשו' הרבי' חצי נזק. ואיכא על האי פירושא פירכא. **ואקשי'** וליכא תנא דלא דריש דיו ואע"ג דלא מפריך ק"ו, והתניא קרויו בזב מנא לן דטמא, ודין הוא טהור בטהור, והוא הרוק שלכל אדם שהוא טהור וגם רוקו טהור, בזב טמא שנ' וכי יירוק הזב וכו'. טמא בטהורה, והוא הקרי, אינו דין שיהא טמא בזב.

עין משפט נר מצוה

עח א מיי' פ"ל מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה יד:

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים מֵחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאַחַר תֵּאָסֵף: במדבר יב יד
2. וַתִּסָּגֵר מִרְיָם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא נָסַע עַד הֵאָסֵף מִרְיָם: במדבר יב טו
3. כִּי יִהְיֶה בָךְ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֵה לָיְלָה וְיָצָא אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה: דברים כג יא

מוסף רש"י

מדין קל וחומר כיצד. מנין שהתורה ניתנה לדרוש ק"ו (זבחים סט:) בר"ש מודת כהנים תניא ר' ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת בהן מק"ו ומגזרה שוה ומבנין אב כו' והלל מפרש להו מדלא מדא מק"ו כילד, בחוט עגין אנו דורשין דבר מדבר ע"י ק"ו (רשב"ם ב"ב קיא.). **הלא תכלם.** לשון תימה הוא ולשון ק"ו (זבחים סט:). **דיו לבא מן הדין להיות כנדון.** לפיכך אף בנזיפתי תסגר שבעת ימים (במדבר יב יד). הכתוב למדך שאינך רשאי להטיל על הבא מן הדין יותר מן הנידון, דכתיב תסגר שבעת ימים (זבחים סט:) כלומר לא להחמיר בחמור מנקל, הואיל ובא ללמוד מן הקל, אלא דיו ללמוד שיהא כמלמד, כלומר דיו לבא מן הדין כו' (רשב"ם ב"ב שם). **כי לית ליה דיו היכא דמפריך ק"ו.** כגון אי הוה אמרינן דיו דלא משלם אלא פלגא, מאי אהני לן ק"ו, הא מקרא נמי משמעינן שברשות הניזק לא גרע, דהא בקרא דנגיחתם לא כתיב רשות הרבים (לעיל יח:). **לפי שאי אפשר.** לראות שכבת זרע הבאה מן הזב אלא טיפת אמומי זיבה (נדה כב.).

רבינו חננאל (המשך)

טהור, טהור. הנה רוקו שלכל אדם שהוא טהור רוקו טהור אבל רוקו שלזב טמא, קרי שהוא טמא בכל אדם שהוא, אינו [דין] שיהא טמא אפי' בזב. והעמיד קירויו שלזב כזובו שמטמא אפי' במשא, והיה לו לדרוש לדון דיו לקרויו שלזב להיות כקרויו שלטהור, מה זה קרויי שלטהור מטמא במגע ולא במשא, אף זה שלזב כך. וכיון שלא דרש כך, ש"מ דלא דריש דיו, ואע"ג דלא מיפרך ק"ו. ואוקימנא דלמגע לא איצטריך ק"ו דלא גרע מן גברא טהור, דהוא בעל קרי, דמטמא במגע. ואע"ג דאמרי' איצטריך ק"ו למגע, כבר נדחה האי סברא, דאיתקשה מאן דאית ליה האי סברא ומייתי לה מדבר אחר. אקשי' עליה מידי דבר אחר כת',

---

ח) לפי רוחם של המיבות המחוקות שבכתי"ק, ולפי הבנת הענין כאן, ניכר יש תסרון בדברי הר"ש, ותע"ש. ב) כאן נראה רוחם כמו שורה בכתי"ש, עד 'דיו' לקרן', ותע"ש.